

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економічного аналізу
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Аналіз бізнес-процесів у підприємстві
(назва магістерської програми)

на тему:

«Облік, аудит та економічний аналіз операційних витрат підприємства: сучасний стан та перспективи розвитку (на прикладі ТОВ «ЕКО-СТРОЙ»)»
(назва теми)

Виконавець:

Студентка 63 групи ОЕФ факультету

Царан Анна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук

(науковий ступінь, вчене звання)

Коляда Анастасія Леонідівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Витрати основної операційної діяльності були і залишаються головною складовою витрат, а також є основною економічною категорією, яка визначає фінансовий стан підприємства. Проблема стану витрат є однією з найактуальніших, найскладніших проблем кожного суб'єкта господарювання, адже від рівня і динаміки витрат залежать не тільки фінансові результати окремих підприємств та їх структурних підрозділів, але й ефективність формування національного доходу на рівні держави загалом. Не дивлячись на це, більшість підприємств намагаються знизити витрати замість того, щоб приділити належну увагу їх управлінню та оптимізації.

Виходячи з цього, постає проблема формування ефективної стратегії управління витратами, що є процесом розробки та прийняття управлінських рішень за всіма напрямками їхнього формування й розподілу на підприємстві. Отже, саме вибір найкращого варіанту управління витратами є важливою умовою успішної діяльності підприємств, що дає змогу досягти оптимального рівня витрат виробництва, внаслідок чого зростає конкурентоздатність продукції та стає реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємств.

Дослідженню економічної сутності витрат операційної діяльності, теоретичних і практичних засад їхнього обліку, аудиту та аналізу, у тому числі на підприємствах різних видів економічної діяльності, присвячено праці відомих вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: Балахніна О. А., Лисак Г. Г., Комарницький І. Ф., Бутинець Ф. Ф., Катречко М. О., Горбатюк М. А., Богданова Ж. А., Долюк А. В., Ромашко О. М., Абрамова О. В., Кондрич В. І., Волкова Н. А., Коляда А. Л., Шевчук Н. С. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою даної магістерської дипломної роботи є узагальнення теоретико-методичних засад та формулювання практичних рекомендацій з удосконалення обліку, аудиту та аналізу витрат операційної діяльності підприємств будівельної галузі, та розробка варіантів їх видозмін щодо обрання стратегічної альтернативи розвитку.

Відповідно до мети в дипломній роботі поставлено такі завдання:

- дослідити сутність поняття «витрати» на основі узагальнення сучасних концепцій до визначення цієї категорії з позиції економічної теорії та бухгалтерського обліку;
- визначити особливості обліку операційних витрат згідно Національних та Міжнародних стандартів фінансової звітності;
- виокремити дискусійні питання в межах обліково-аналітичного забезпечення витрат операційної діяльності підприємства з метою обрання пріоритетних напрямів дослідження;
- розглянути діючу практику обліку операційних витрат в автоматизованій системі обробки інформації;
- розкрити методику обліку витрат підприємств будівельної галузі на рахунках бухгалтерського обліку та згідно із нормами податкового законодавства на підприємстві;

- вивчити основні засади методики аудиту витрат операційної діяльності на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ»;
- виявити основні напрями вдосконалення діючої системи обліку й аудиту операційних витрат на досліджуваному підприємстві;
- провести аналіз динаміки складу та структури формування витрат для виявлення складових, що обумовили погіршення ефективності господарювання на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ»;
- провести аналіз беззбитковості діяльності досліджуваного підприємства;
- застосувати методи економіко-математичного моделювання з метою пошуків шляхів оптимізації операційних витрат ТОВ «ЕКО-СТРОЙ».

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління витратним механізмом підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних засад, пов'язаних із застосуванням обліково-аналітичного забезпечення управління витратами операційної діяльності підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення мети дипломної роботи в процесі дослідження організації й методики бухгалтерського обліку та аудиту операцій з обліку витрат операційної діяльності на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ» застосовувався комплекс загальнонаукових методів. Були використані наступні методи:

- індукції та дедукції (при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку витрат);
- аналізу і синтезу (для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах до обліку витрат);
- спостереження та порівняння (для визначення стану обліку господарських операцій ТОВ «ЕКО-СТРОЙ»);
- аналіз коефіцієнтів (для формування критеріїв оцінювання ефективності виробничо-фінансової діяльності підприємств будівельної галузі);
- статистичні методи, а саме: канонічний аналіз – для скорочення кількості чинників, які впливають на основні показники ефективності діяльності досліджуваного підприємства; кореляційно-регресійний аналіз – при побудові економіко-математичних моделей, які дозволили виявити основні складові, що забезпечують оптимізацію витрат на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ».

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні документи України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Міжнародні стандарти аудиту, праці вітчизняних і закордонних вчених з питань обліку, аудиту, контролю, аналізу витрат операційної діяльності та витрат загалом, спеціалізовані періодичні видання, навчальні посібники, а також ресурси всесвітньої мережі Інтернет. Практичну інформацію для дослідження було отримано безпосередньо на досліджуваному підприємстві ТОВ «ЕКО-СТРОЙ», зокрема використовувались первинні документи, облікові реєстри та форми фінансової звітності.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (57 найменувань) та 25-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 111 сторінок. Основний зміст викладено на 104 сторінках. Робота містить 40 таблиць, 11 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної роботи доповідались та обговорювались на засіданнях кафедри економічного аналізу Одеського національного економічного університету, міжнародних науково-практичних конференціях, а саме VI Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції» (м. Одеса, 24 травня 2018 р.). Частина праць була опублікована у наступних збірниках: Міжнародний збірник наукових праць «Облік, економіка, менеджмент» (м. Луцьк, 2017 р.), Збірник науково-практичних статей (м. Одеса, 19 листопада 2018 р.), Збірник науково-практичних статей (частина II) (м. Одеса, 2018 р.). За результатами виконаного дослідження автором опубліковано 6 наукових праць (5 статей, 1 тезиси) загальним обсягом 2,14 друк. арк. (матеріали конференцій).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти управління операційними витратами підприємства»** розглянуто сутність, класифікацію та визнання витрат, особливості обліку операційних витрат згідно Національних та Міжнародних стандартів фінансової звітності, виділено дискусійні питання в межах обліку, аудиту та економічного аналізу операційних витрат підприємства. .

У другому розділі **«Діюча практика обліку та аудиту операційних витрат на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ»** надано загальноекономічну характеристику підприємства, досліджено діючу практику обліку операційних витрат на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ», проаналізовано стан внутрішнього контролю на підприємстві, виявлено недоліки та запропоновано напрями вдосконалення системи обліку та управління витратами операційної діяльності на досліджуваному підприємстві.

У третьому розділі **«Економічний аналіз як інструмент підвищення ефективності управління операційними витратами»** проаналізовано динаміку складу та структури операційних витрат ТОВ «ЕКО-СТРОЙ», здійснено аналіз безбитковості діяльності підприємства, а також застосовано методи економіко-математичного моделювання (а саме канонічного аналізу) задля визначення фази життєвого циклу підприємства і виявлення резервів підвищення ефективності функціонування досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

У роботі на підставі теоретичного узагальнення вирішено наукове завдання щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління операційними витратами підприємства.

На основі узагальнення отриманих автором результатів зроблено такі висновки:

1. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операційні витрати та її розкриття у фінансовій звітності визначаються П(С)БО 16 «Витрати». Однак у даному стандарті відсутні правила відносно оцінки витрат організації, що є недоліком при його застосуванні. Для більш повної та точної

оцінки рекомендовано звертатися до міжнародних стандартів фінансової звітності, що дозволять зробити більш прозорою не тільки категорію витрат, а й звітність в цілому.

2. Під час аналізу літератури в межах обліково-аналітичного забезпечення витрат операційної діяльності підприємства було виявлено ряд проблем, які досі залишаються відкритими. До них відносяться: удосконалення інструментарію стратегічного аналізу та планування, звернення уваги на зарубіжний досвід аналітичного забезпечення витрат, більш детальна класифікація витрат для полегшення обліку, аудиту та аналізу операційних витрат.

3. На основі досліджуваного підприємства було проведено аналіз діючої системи обліку та аудиту, що показало негативний вплив відсутності системи внутрішнього контролю (а саме – помилки при відображенні витрат операційної діяльності на рахунках обліку, вчасності їх відображення та правильності розподілу) на підприємстві та довело її практичну цінність. Тому нами було запропоновано створити систему внутрішнього контролю задля не лише виправлення недоліків, а й управлінням станом підприємства.

4. Дослідження виконувалось на базі підприємства ТОВ «ЕКО-СТРОЙ», яке виконує будівельні роботи різної складності. При проведенні аналізу основних показників господарської діяльності підприємства було виявлено, що фінансовий стан ТОВ «ЕКО-СТРОЙ» незадовільний, крім цього його можна оцінити як кризовий через низку чинників: низький рівень ліквідності, стовідсоткова залежність від позикових коштів (кредиторської заборгованості), залежність галузі від економічної та політичної ситуації у країні, платоспроможності населення.

5. Дослідивши процес обліку витрат операційної діяльності на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ» було виявлено, що до рахунку 23 «Виробництво», відповідно до галузевої специфіки, відкрито два субрахунки: 238 «Незавершені будівельні контракти» і 239 «Проміжні рахунки», що допомагає більш детально класифікувати витрати та полегшує облік.

6. При проведенні аналізу динаміки складу та структури формування витрат, основним фактором погіршення ефективності господарювання на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ», були збільшення собівартості та адміністративних витрат. Дане збільшення обумовлене зростанням виручки, але негативний момент полягає у тому, що витрати зростають більшими темпами, ніж чистий дохід.

7. Під час більш детального ознайомлення з підприємством ТОВ «ЕКО-СТРОЙ», усі види робіт було розділено на 3 групи: загальнобудівельні роботи, оздоблювальні та спеціальні роботи. Дане групування дозволило провести аналіз точки безбитковості, під час якого було визначено наступне: по загальнобудівельним роботам спостерігається зменшення можливості знижувати обсяг реалізації. Щодо оздоблювальних та спеціальних робіт, навпаки, відбувається збільшення зони безпеки, що, у свою чергу, свідчить про збільшення можливостей підприємства варіювати обсягом реалізації цих видів робіт.

8. Застосування методів економіко-математичного моделювання за допомогою канонічного аналізу дозволило виявити фактори, які найбільше впливають на фінансовий стан підприємства. До них належать: коефіцієнт співвідношення темпів зростання сукупних витрат до темпів зростання його

сукупних доходів, коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами, коефіцієнт співвідношення темпів зростання кредиторської заборгованості до темпів зростання запасів та дебіторської заборгованості. Контроль за цими показниками, для покращення стану підприємства, можна впроваджувати наступним чином: контроль за темпами зростання доходів та витрат, оптимізація останніх; збільшення частки власного капіталу у структурі джерел майна, доведення його до позитивного значення; контроль за станом співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, доведення їх розміру до рекомендованого рівня; контроль за ліквідністю складу.

В цілому, підприємству рекомендовано впроваджувати комплексний підхід до управління операційними витратами. Так, було сформовано та запропоновано низку дій, які дозволять покращити об'єкт дослідження та стан підприємства загалом:

- визначення джерел фінансування майна підприємства. Так як пасиви підприємства складаються майже виключно з кредиторської заборгованості, коштів для розвитку не вистачає. Підприємству необхідно залучати банківське кредитування та нарощувати об'єми нерозподіленого прибутку для нівелювання негативного стану власного капіталу.

- Контролювання темпів зростання витрат та доходів, задля виявлення резервів для збільшення прибутковості;

- зміна методів сплати дебіторської заборгованості в сторону збільшення питомої ваги попередньої оплати;

- використання програми «1С:Бухгалтерія будівельної організації», що дозволить розширити коло можливостей для обліку та аналізу будівельних витрат;

- здійснення контролю за станом витрат не лише відділом СВК, а й усіх осіб, що мають до них відношення на різних етапах руху.

Отже, впровадження перерахованих рекомендацій дасть можливість не лише підвищити ефективність виробничо-господарської діяльності ТОВ «ЕКО-СТРОЙ», а й досягнути зростання рівня його конкурентоспроможності.

АНОТАЦІЯ

Царан А. О.,

(прізвище та ініціали студента)

«Облік, аудит та економічний аналіз операційних витрат підприємства: сучасний стан та перспективи розвитку (на прикладі ТОВ «ЕКО-СТРОЙ»)»

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

«Облік і оподаткування» за магістерською програмою

«Аналіз бізнес-процесів у підприємстві»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес обліково-аналітичного забезпечення управління витратним механізмом підприємства. У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності поняття «витрати»; класифікації витрат підприємства; дискусійних питань в межах

обліково-аналітичного забезпечення управління витратами операційної діяльності підприємства.

Проаналізовано особливості обліку витрат від операційної діяльності на досліджуваному підприємстві; основні засади методики аудиту витрат на ТОВ «ЕКО-СТРОЙ»; динаміка складу та структури операційних витрат; окремі показники рентабельності діяльності досліджуваного підприємства.

Запропоновано впровадження нового програмного забезпечення та створення відділу внутрішнього контролю задля більш ефективного ведення господарської діяльності.

Ключові слова: витрати, операційна діяльність, рентабельність, будівництво.

ABSTRACT

Tsaran A. A.

(students surname and initials)

«Accounting, audit and economic analysis of operating expenses of the enterprise: current state and development prospects (in the case of «EKO-STROY LLC»)»

(work title)

thesis for Master degree in specialty «accounting and taxation» under the program

«Analysis of business processes in entrepreneurship»,

Odessa National Economic University

Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is the process of accounting and analytical support for managing the costing mechanism of the enterprise. In the work are considered such themes: the theoretical aspects of the concept of "cost"; enterprise cost classification; discussion of issues in the accounting and analytical support of managing the operating activity of an enterprise.

Features of accounting of expenses from operating activity at the investigated enterprise; the basic principles of the methodology of the cost audit for « EKO-STROY LLC»; dynamics of composition and structure of operating expenses; separate indicators of profitability of the investigated enterprise are analyzed in diploma thesis.

A new software implementation and creation of the internal controls for more efficient running a business are offered.

Keywords: costs, operating activity, profitability, building.